

НАРЕДБА № 2 ОТ 14 ФЕВРУАРИ 2005 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ТАПИЦЕР"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА В СИЛА ОТ 15.03.2005 Г.*

Обн. ДВ. бр.22 от 15 Март 2005г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 543060 "Тапицер" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 543 "Производство на изделия от дървесина" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 543060 "Тапицер" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване първа степен на професионална квалификация за специалността 5430601 "Тапицерство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Тапицер".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Тапицер" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Тапицер - професии за професионално-техническо училище" от списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 3. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Тапицер"

Професионално направление:

543	Производство на изделия от дървесина
-----	--------------------------------------

Наименование на професията:

5430601	Тапицер
---------	---------

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище
 В табл. 1 е представена специалността, включена в професия "Тапицер" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение (2004 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5430601	Тапицерство	първа	завършен шести клас

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
 Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Тапицер", което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Специалност 5430601 "Тапицер"		
		знания за	умения за	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Разпознаване и използване на видовете тапицерски материали.	Основни и спомагателни материали: масивна дървесина; шперплат; ПДВ; ПДЧ; МДФ; OSB; картон; слоестоогънати детайли; метални планки; болтове; гайки; тапицерска вложка;	Видовете тапицерски материали	Подбор на тапицерски материали	Съобразителност; Технически усет и способности.

зебло; вати;
кече;
филц за
матраци; док;
американ;
лицеви тъкани;
кожи;
поропласти;
неопренови
лепила;
поливинил
ацетатни лепила;
декоративни
материали -
шнурове,
копчета, кабари,
ципове,
самозалепващи
се
лепенки,
тапицерски
канап, конци за
ръчно и
машинно
шиене;
тапицерски
кламери; скоби;
гвоздеи;
винтове;
тапицерски
колани,
пружини,
пружинни
пакети;
обикновени и
напрегнати
ламели и пети.

2. Използване на ръчни инструменти, машини и съоръжения за тапициране.	Машини, инструменти и съоръжения: Универсален банциг; Лентова кройчна машина; Машина за рязане на	Предназначението, устройството и принципа на действие на машини за рязане на тапицерски материали и шевни машини; Инструменти и съоръжения,	Работа на машини за рязане на материали и на шевни машини; Работа с инструменти и съоръжения за тапициране.	Технически усет и способности; Трудова дисциплина; Адаптивност; Самоконтрол.
--	---	---	---	--

	порьозни материали; Шевни машини; Инструменти - ножове, клещи, шила, игли; Съоръжения - пневматични пистолети, съоръжения за опъване на колани.	използвани в тапицерското производство.		
3. Изпълняване в последователен ред на технологичните операции за разкрояване, подготовка на тапицерски материали, изграждане на тапицерски основи и тапициране с поропласти.	Материали, машини и инструменти за тапициране.	Технологичните операции за разкрояване, подготовка на тапицерски материали, изграждане на тапицерски основи, тапициране с поропласти.	Изпълнение в последователен ред на технологичните операции при тапициране с пружинен пакет и с поропласти; Разкрояване на материалите и изработване на тапицирани елементи с пружинен пакет и поропласти.	Трудова и технологична дисциплина; Издръжливост при работа; Комуникативност и умения за работа в екип и спазване на йерархията; Лоялност към работодателя.
4. Прилагане правилата за здравословен и безопасен труд в тапицерското производство.	Средства за обезопасяване на всяко работно място	Правилата за здравословен и безопасен труд в тапицерското производство; Нормативите за санитарно-хигиенните условия на труд.	Спазване на изискванията по техника на безопасност при изпълнение на операциите в тапицерското производство.	Дисциплинираност, съобразителност; Бърза и точна преценка и реакция.
5. Опаковане и товаро-разтоварни дейности.	Материали за опаковане	Правилата за опаковане на различни тапицирани изделия. Инструкциите за товаро-разтоварна дейност.	Качествено и трайно опаковане; Правилно вдигане и сваляне на тежки предмети.	Трудова и технологична дисциплина; Издръжливост при работа.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление
Производството на тапицирани изделия ще продължи да се развива

преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очаква опростяване на законовите, административните и данъчните условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

В изпълнение на регионалните и националните програми за икономическо развитие малките и средните предприятия ползват и ще продължават да разчитат на квалифицирана работна ръка.

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Тапицер" могат да постъпват на работа на длъжност "Тапицер" от Националната класификация на професиите (1996 г.).

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилият първа степен на професионална квалификация може да се обучава по друга професия от направление "Производство на изделия от дървесина", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина", се зачита.

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Тапицер" може да продължи обучението си за придобиване на втора, а след това и на трета степен на професионална квалификация.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението за професия "Тапицер" - първа степен на професионална квалификация, е придобиването на теоретични знания, практически умения и личностни качества за реализация по придобитата специалност в различни фирми.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява при работа околната среда;
- познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;
- осъществява комуникация при изпълнение на трудовата дейност, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица;

- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции;

- познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на изделия от дървесина.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Тапицер" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при производството на различни видове тапицирани изделия, като:

- разпознава, извършва подбор и използва тапицерски материали, дървесина, дървесни и спомагателни материали;

- използва ръчни инструменти, машини и съоръжения за тапициране;

- изпълнява в последователен ред технологичните операции за разкрояване, подготовка на тапицерски материали, изграждане на тапицерски основи и тапициране с поропласти;

- прилага правилата за здравословен и безопасен труд в тапицерското производство;

- извършва опаковане и товаро-разтоварни дейности.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Тапицер".

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определят броят часове за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Тапицер" - първа степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Знае и прилага основните правила за безопасна ра-	Правила и инструкции за безопасна работа;

бота на работното място, не замърсява при работа околната среда.	Противопожарна охрана; Долекарска помощ; Вредности и професионални заболявания.
2. Осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - умее да формулира въпроси, прави отчет за извършената работа.	Видове общуване; Принципи на общуването.
3. Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена; Разбира собствената си роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Организация на трудовия процес; Групова динамика; Мотивация и контрол; Потребности и способности на личността за саморазвитие.
4. Познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата.	Нормиране на труда; Заплащане на труда; Работна заплата.
5. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник.	Трудово-правно законодателство; Трудово-правни отношения в производственото звено (предприятието).
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление "Производство на изделия от дървесина"	
6. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.	Нормативни документи в производството; Организация на работното място.
7. Познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции.	Видове технологични процеси; Видове машини и съоръжения;

	Видове техническа и технологична документация.
8. Умее да разчита технологична документация.	Условни означения в технологичните документи; Видове техническа и технологична документация.
9. Познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения в производството на изделия от дървесина.	Основни процеси при производство на изделия от дървесина; Устройство на основни машини, апарати, съоръжения в производството на изделия от дървесина.
Специфична за професията "Тапицер" задължителна професионална подготовка	
10. Разпознава и използва тапицерски материали, масивна дървесина, дървесни и спомагателни материали.	Основни и спомагателни материали за производство на тапицирани изделия.
11. Извършва основни операции с ръчни инструменти.	Технологични процеси за производство на тапицирани изделия.
12. Спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.	Правила и изисквания за безопасна работа.
13. Използва машини и съоръжения за тапициране.	Машини и инструменти за производство на тапицирани изделия.
14. Транспортира обработени материали до машини, съоръжения и работни места по потока на технологичния процес.	Транспортни съоръжения.
15. Извършва спомагателни дейности при тапициране.	Конструктивни особености на различните видове тапицирани изделия.
16. Извършва опаковане и товаро-разтоварни дейности на тапицирани мебелни изделия.	Изисквания при опаковане на тапицерски изделия; Правила за извършване на товаро-разтоварни дейности на тапицирани изделия.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение се

определя с ДООИ за системата за оценяване - Наредба № 3.

Оценяването е процес за установяване на постигнатите резултати в съответствие с поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходящо.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на входа

Входящото образователно равнище на обучавания се удостоверява с документ за завършен шести клас.

Входящото квалификационно равнище на обучавания се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.2. Оценяване на междинно ниво

5.2.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е осмислил основни понятия, не умее да ги дефинира и не може да описва основни факти, процеси, явления;

Среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.2.2. По практика:

Слаб 2 - Обучаваният не изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;
въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната

система.

5.2.3. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.3. Оценяване на изхода

Изпитите за придобиване на степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията.

Държавните изпити за придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Тапицер".

5.3.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
Усвоени знания за производство на детайли за тапицирани мебелни изделия.	Обяснява правилно технологичните процеси; Описва устройството и принципите на действие на машините; Описва мотивите за подбор, употреба и съхранение на материали и инструменти.	80
Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда.	Знания за предпазване на живота и здравето на себе си и на околните; Знания за безопасна работа на работното място; Разпознаване на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране; Описание на начините за оказване на долекарска помощ на пострадал при трудова злополука.	10
Икономически и трудово-правни	Знания за спазване на изискванията на трудовото за-	10

знания и умения.	конодателство; Знания за основните принципи при формите и системите на заплащане на труда.	
	Общо	100

5.3.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
Качество на изпълнението на изпитното задание.	Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология; Съответствие на крайното изделие със зададените му технически параметри.	80
Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	Правилно използване на лични предпазни средства; Употреба на предметите и средствата на труда по безопасен начин; Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване на предписания за своевременна реакция; Описване на дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната работа, включително почистване на работното място.	10
Ефективна организация на работното място.	Подреждане на инструменти и материали, осигуряващи удобство и точно спазване на технологията;	5

	Целесъобразна употреба на материалите; Почистване и подреждане на работното място; Равномерен темп на работа за определеното време.	
Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Контрол на техническите показатели - текущ и на готовото изделие; Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки; Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	5
	Общо	100

5.4. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Тапицер" се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДООИ за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4) и ДООИ за придобиване на квалификация по професия.

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към материалната база са в съответствие с дейностите, които ще се извършват, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

6.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудиовизуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и други).

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, чертожни инструменти.

6.1.3. Учебни помагала - табла с мостри на основни и спомагателни материали, схеми за устройството на различните видове машини, диапозитиви за организация на работните места в професията, филми за технологичната последователност при изработване на различни видове тапицирани изделия, учебници.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Те се оборудват с ръчни инструменти, машини и съоръжения, както и със съответни помагала, съобразно усвояваната професия. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и с методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагането на работните места са спазени изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимите суровини и материали.

Основно оборудване и обзавеждане:

Учебните работилници се обзавеждат с тезгяси, машини и инструменти, демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, учебни видеофилми, програмни продукти, съобразени с формирането на практически умения у обучаваните.

7. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Право да преподават по теория имат лица с висше образование, образователно-квалификационни степени "магистър" и "бакалавър" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или на модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Право да преподават по практика имат лица с висше образование, притежаващи образователно-квалификационни степени "магистър", "бакалавър" и "специалист" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или на модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДООИ

- апробиране на ДООИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДООИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.